

Зміст

ПЕРША ЧАСТИНА

ст. 13

У шпиталі — Некролог —
Божевільні мандри черепа Томаса Брауна —
Лекція з анатомії — Левітація — Квінкункс —
Міфічна істота — Погребальне вогнище

ДРУГА ЧАСТИНА

ст. 39

Дизельна автомотриса — Палац Мортонна
Піто — У Сомерлейтоні в ролі відвідувача —
Німецькі міста у вогні — Занепад Ловстофта —
Каннітферстан — Колишній морський курорт —
Фредерик Фаррар і малий двір Якова II

ТРЕТЯ ЧАСТИНА

ст. 61

Берегові рибалки — До природничої історії оселедця —
Джордж Віндем Лестрейндж —
Велике стадо свиней — Подвоєння людей —
Orbis Tertius

× 7 ×

ЧЕТВЕРТА ЧАСТИНА

ст. 83

Морська битва в Саутволдській бухті — Настання
ночі — Хресний шлях у Гаазі — Маурицгейс —
Схевенінген — Могила святого Зебальда — Аеропорт
Схіпгол — Невидимість людей — *Sailors' Reading Room* —
Картини з Першої війни — Табір Ясеновац на Саві

П'ЯТА ЧАСТИНА

ст. 111

Конрад і Кейсмент — Хлопчик Теодор — Екзиль
у Вологді — Новофастів — Смерть і поховання
Аполона Коженювського — Життя морське
і любовне — Зимове повернення додому — Серце
пітьми — Панорама Ватерлоо — Кейсмент,
рабовласницька економіка та ірландське питання —
Звинувачення в державній зраді і страта

ШОСТА ЧАСТИНА

ст. 145

Міст через Блайт — Китайський двірський потяг —
Повстання тайпінів та відкриття Китайської імперії —
Знищення саду Юаньмін'юань — Кінець імператора
Сяньфена — Імператриця-вдова Цисі — Таємниці
влади — Зникле місто — Бідний Алгернон

СЬОМА ЧАСТИНА

ст. 177

Пустище Данвіча — Маршові луки, Міддлтон —
Берлінське дитинство — В англійському екзилі —
Сновидіння, вибрані спорідненості, відповідності —
Дві дивовижні історії — Кризь тропічний ліс

× 8 ×

ВОСЬМА ЧАСТИНА

ст. 201

Розмова про цукор — Парк у Болджі — Фіцджеральди —
Дитяча кімната в Бредфілді — Літературне дозвілля
Едварда Фіцджеральда — *A Magic Shadow Show* — Втрата
друга — На схилі років — Остання подорож, літній
пейзаж, сльози щастя — Партія в доміно — Ірландський
спогад — До історії громадянської війни — Пожежі,
збідніння, крах — Катерина Сієнська — Культ фазанів
та підприємництво — Через пустелю — Таємна
зброя масового знищення — В іншій країні

ДЕВ'ЯТА ЧАСТИНА

ст. 251

Єрусалимський храм — Шарлотта Айвз
та віконт Шатобріан — Замогильні спогади —
На Дітчингемському цвинтарі — Дітчингемський
парк — Ураган 16 жовтня 1987 року

ДЕСЯТА ЧАСТИНА

ст. 283

Museum Clausum Томаса Брауна — Шовкопряд
Bombix mori — Походження і поширення шовкового
промислу — Шовковий промисел у Нориджі —
Душевні хвороби ткачів — Візерунки на тканині:
природа і мистецтво — Шовковий промисел
в Німеччині — Справа винищення — Жалобний шовк

*Good and evil we know in the field of this world
grow up together almost inseparably¹.*

Джон Мільтон «Втрачений рай»

*Il faut surtout pardonner à ces âmes malheureuses
qui ont élu de faire le pèlerinage à pied, qui côtoient
le rivage et regardent sans comprendre l'horreur
de la lutte et le profond désespoir des vaincus².*

Джозеф Конрад
до Маргарити Порадовської

Кільця Сатурна складаються з кристалів льоду та, імовірно, часток метеоритного пилу, які обертаються навколо планети в її екваторіальній площині за колоподібними орбітами. Можливо, тут ідеться про уламки колишнього Місяця, який надто наблизився до планети і був зруйнований під дією припливних сил (див. Межа Роша).

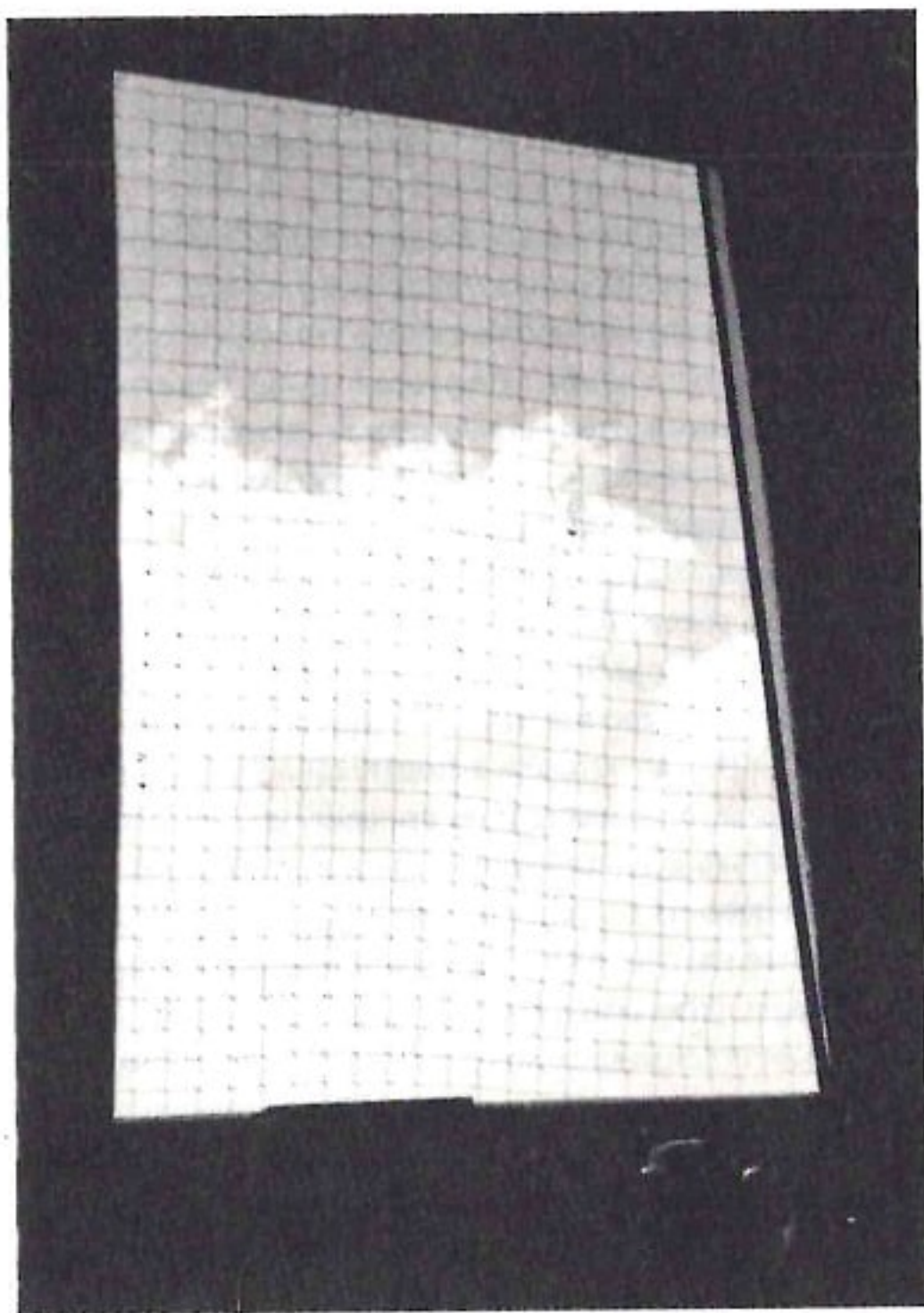
Енциклопедія Брокгауза

- ¹ Добро і зло, як нам то відомо, у цім світі разом виростають, завжди нерозлучні (англ.). — Тут і далі прим. перекладача.
- ² Насамперед цим нещасним душам слід подарувати те, що вони обрали для себе піше паломництво й тепер дійшли до узбережжя та дивляться, не розуміючи жаху битви та глибокого відчаю переможених (фр.).

I

У серпні 1992 року, коли літня спека вже стала відступати, я зібрався у пішу мандрівку східноанглійським графством Саффолк, сподіваючись уникнути порожнечі, яка ширилася в мені по завершенні однієї великої праці. Це сподівання до певної міри таки справдилося, адже рідко коли я почувався таким розкутим, як тоді, коли цілими годинами й днями мандрував почасти незаселеними місцевостями уздовж морського узбережжя. З іншого боку, тепер мені здається, що давній забобон про те, ніби певні хвороби душі й тіла особливо любляють загізнитися в нас під знаком Сіріуса, має під собою ґрунт. Хай би там що, але в подальшому мене займали спогади як про приємне почуття свободи, так і про той жах, від якого я неодноразово ціпенів навіть у цій віддаленій місцевості з огляду на сліди руйнування, що сягали в далеке минуле. Можливо, саме тому рівно через рік від початку моєї мандрівки мене в стані майже повної нерухомості доправили до шпиталю Нориджа, головного міста графства, де я принаймні подумки почав занотувати ці сторінки. Я ще добре пригадую, як, щойно потрапивши до лікарні й опинившись в палаті на дев'ятому поверсі, був приголомшений від усвідомлення того, що ті простори Саффолка, якими я мандрував минулого

літа, нараз остаточно звузилися до єдиної сліпої й глухої точки. Та й справді, з мого лікарняного ліжка від усього світу можна було бачити лише безбарвний шмат неба у віконній рамі.

× 14 ×

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Протягом дня в мене частенько виникало бажання визирнути у палатне вікно, зтягнуте не знати чому чорною сіткою, і переконатися в тому, що я даремно боявся, бо-цімто реальність назавжди кудись зникла; з настанням сутінків це бажання стало таким сильним, що після того, як мені вдалося напів на животі, напівбоком сповзти з краю ліжка й рачки добутися до стіни, я, з усіх сил вчепившись у підвіконня й пересилуючи біль, зіп'явся на ноги перед вікном. У судомній позі істоти, яка вперше підвелася із землі, я стояв, схилившись до віконної шибки, і мимоволі згадав сцену з бідолашним Грегором³, коли той, вчепившись своїми тремтячими лапками за бильця крісла, визирав із кабінету, неясно пригадуючи те, за словами автора, почуття вивільнення, яке раніше полягало в тому, щоб дивитися у вікно. І точнісінько як Грегор, який своїми заплаканими очима не пізнавав тихої Шарлоттен-штрассе, де роками жив зі своєю ріднею і мав її за сіре пустирище, так і знайоме мені місто, що простяглося від лікарняних дворів аж до самого обрію, здавалося цілковито чужим. Я не міг уявити, що там унизу, серед стін, які налазили одна на одну, ще може щось ворухитися, мені здавалося, що я опинився на якійсь скелі й дивлюся вниз на кам'яне море чи радше поле, засипане шутером, на якому, ніби велетенські валуни, здіймаються похмурі громади гаражів. У ці бляклі вечірні години поблизу шпиталю не було видно жодних перехожих, окрім якоїсь медсестри, що в цю мить перетинала безрадінний скверик перед в'їздом до шпиталю, прямуючи на нічну зміну. Швидка із синьою блимавкою сунула вперед, повільно повертаючи на численних поворотах, по дорозі

---

3 Див. оповідання Франца Кафки «Перевтілення».